

Hagfors kommun

kommun@hagfors.se

Rektorn vid Älvstranden bildningscentrum 7-9

carina.ek-stenmark@hagfors.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

---

efter tillsyn i Älvstranden bildningscentrum 7-9
i Hagfors kommun

Tillsyn i Älvstranden bildningscentrum 7-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hagfors kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Älvstranden bildningscentrum 7-9 besöktes av Skolinspektionen den 2 april 2014.

Fakta om skolenheten

Älvstranden bildningscentrum 7-9 ligger i Hagfors tätort. I samma byggnader finns också skolenheterna Älvstranden bildningscentrum F-3, Älvstranden bildningscentrum 4-6 samt gymnasieskolan Älvstrandsgymnasiet och vuxenutbildningen. Skolenheten Älvstranden bildningscentrum 7-9 har sammanlagt 230 grundskoleelever i årskurserna 7-9 samt även några elever som tillhör grundsärskolan. Grundsärskolans elever är till stor del integrerade i grundskolan. På skolenheten finns en grupp för nyanlända elever. Skolenheten har också en särskild undervisningsgrupp för elever som behöver mycket stöd utifrån sin skolsituation. Skolans elever är fördelade årskursvis på tre horisontella arbetslag.

I Skolverkets offentliga statistik för skolenheten Älvstranden bildningscentrum 7-9 framgår att det genomsnittliga meritvärdet läsåret 2012/13 var 213 vilket motsvarar genomsnittet för riket. Skillnaden mellan flickors och pojkars resultat skiljer sig till flickornas fördel som samma läsår hade ett genomsnittligt meritvärde på 234 poäng jämfört med pojkarnas 190. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 har varierat de senaste fyra åren och uppgick läsåret 2011/12 till 190 poäng, läsåret 2010/11 till 203 poäng och läsåret 2009/10 till 150 poäng. Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen läsåret 2012/13 var 84 procent att jämföra med rikets 77 procent. Andelen elever som var behöriga till yrkesprogram eller högskoleförberedande program var 85 procent läsåret 2012/13 jämfört med rikets 87 procent.

Helhetsbedömning

Vid Älvstranden bildningscentrum 7-9 har kunskapsresultaten väsentligt förbättrats sedan Skolinspektionens föregående tillsyn år 2008. Vid den tidpunkten nådde endast 66 procent av eleverna i årskurs 9 målen i alla ämnen jämfört med 84 procent läsåret 2012/13. Officiell statistik visar dock att elevernas kunskapsresultat har varierat de senaste åren. Statistiken visar också att skillnaden mellan flickors och pojkars kunskapsresultat är betydande till flickornas fördel. Skolinspektionens bedömning är att Älvstranden bildningscentrum 7-9 därför

måste fortsätta att utveckla sin verksamhet och bland annat se till att arbetet med elever som befaras inte nå målen fungerar till alla delar. I det ligger att de åtgärdsprogram som upprättas ska vara ett aktivt verktyg i arbetet med att ge eleverna särskilt stöd. Eftersom skolan brister i att se till att alla elever får det särskilda stöd som åtgärdsprogrammen anger så måste också det systematiska kvalitetsarbetet förbättras beträffande arbetet med särskilt stöd till elever.

Skolinspektionens tillsyn visar inte annat än att skolenheten kontinuerligt arbetar för att alla elever ska kunna känna sig trygga i sin skolmiljö. Inom flera områden har skolan utvecklade rutiner för att planera, följa upp och utveckla sin verksamhet. Det gäller exempelvis hur skolan följer upp och analyserar kunskapsresultaten och resultaten av värdegrundsarbetet.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som Älvstranden bildningscentrum 7-9 måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hagfors kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ser rektor till att behovet skyndsamt utreds och ett beslut om åtgärdsprogram fattas.
- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en

elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt rektorn gör lärare en skriftlig anmälan till rektorn i de fall en elev befaras att inte nå kunskapskraven. Efter beslut av rektor genomför mentor tillsammans med undervisande lärare en utredning som lämnas till rektor. Rektor beslutar därefter att ett åtgärdsprogram ska upprättas. Det är enligt rektorn mentors uppgift att utarbeta åtgärdsprogrammet tillsammans med undervisande lärare. Åtgärdsprogrammet lämnas till rektor som dock inte beslutar om åtgärdsprogrammets innehåll eller utformning utan endast att ett åtgärdsprogram ska upprättas. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av saknar rektors underskrift och överklagandehänvisning.

Åtgärdsprogrammen ska enligt intervjuade lärare följas upp regelbundet, ibland var fjärde vecka och minst fyra gånger per läsår. Avstämningar görs också vid klasskonferenser och vid elevhälsomöten. Enligt elevhälsan har det vid elevsamtal framkommit att elever inte får det stöd som åtgärdsprogrammen anger. Exempelvis har elever med läs- och skrivsvårigheter inte fått det stöd som åtgärdsprogrammet beskrivit att eleven ska få av undervisande lärare. Det bekräftas till viss del av intervjuade lärare som menar att de ibland kan vara svårt att följa upp om elever får det stöd som anges i åtgärdsprogrammet eftersom undervisande lärare ibland tillhör ett annat arbetslag. De uppger att de som mentorer därför inte alltid har koll på att undervisande lärare verkligen gör det som åtgärdsprogrammet anger och uppger att detta är ett förbättringsområde. Rektorn följer inte upp åtgärdsprogrammen på ett systematiskt sätt enligt rektorns egen uppgift. Enligt elevhälsan borde skolenhetens elevhälsoarbete följas upp och utvärderas i större omfattning.

Nyanlända elever som inte behärskar det svenska språket placeras alltid den första tiden i en förberedelseklass. Enligt rektorn föregås placeringen av att pedagogerna i förberedelseklassen håller ett välkomstsamtal tillsammans med personal från elevhälsan. Av dokument framgår att det vid samtalet bland annat ställs frågor om hur många år eleven gått i skolan, om eleven kan läsa och skriva på modersmålet eller något annat språk, om eleven kan simma samt om det finns betyg från skolan i hemlandet. Någon initial kartläggning om elevernas kunskaper, erfarenheter eller förmågor i övrigt görs inte enligt samtal med rektorn. Eleverna i förberedelseklassen har en klasstillhörighet och efterhand

övergår de till den klassen när de behärskar det svenska språket. Eleverna intensivläser inledningsvis svenska. Undervisningen i svenska kombineras med matematik, idrott, bild och slöjd och sedan byggs undervisningen på med so, no och engelska. Detta läggs enligt rektorn upp utifrån hur elevens skolbakgrund ser ut. Enligt rektor går de nyanlända eleverna i årskurs 7-9 i regel i förberedelseklass mellan ett halvt år upp till ett år. Det har enligt rektorn inte upprättats något åtgärdsprogram för elever som går i förberedelseklass, inte heller fattats beslut om anpassad studiegång eller placering i särskild undervisningsgrupp. När eleven kommer till sin hemklass upprättas det enligt rektor åtgärdsprogram.

Av Skolinspektionens utredning framgår att åtgärdsprogram inte beslutats och undertecknats av rektor vilket står i strid med författningarna. Beslut om åtgärdsprogram har heller inte delegerats till någon annan. Det som rektor fattar beslut om är att ett åtgärdsprogram ska upprättas för eleven. Ett sådant beslut är inte detsamma som att upprätta ett åtgärdsprogram. Ett beslut om att ett åtgärdsprogram ska upprättas kan inte prövas av Skolväsendets överklagandenämnd och kan heller inte överklagas dit. Det som nämnden kan pröva är ett upprättat åtgärdsprogram. Vidare framgår av utredningen att eleverna inte alltid får det stöd som anges i åtgärdsprogrammen och de stödåtgärder som anges i åtgärdsprogrammen följs inte alltid upp.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att arbetet med särskilt stöd för de nyanlända eleverna inte uppfyller författningarnas krav. Det sker inte skyndsamt en utredning om elevernas behov av särskilt stöd och en bedömning av varje elevs individuella behov. Vid mottagande till Älvstranden bildningscentrum 7-9 ställs vissa frågor kring elevens skolbakgrund men även elevens kunskaper och erfarenheter måste kartläggas för att undervisningen ska kunna utgå från varje elevs behov, förutsättningar och erfarenheter. Rektor är ansvarig för att varje elevs eventuella stödbehov utreds skyndsamt och att åtgärdsprogram upprättas vid behov. Denna utredning kan ske inom ramen för en förberedelseklass. Om det efter utredningen framkommer att eleven är i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram ska upprättas, samt att eleven ska få sitt stödbehov tillgodosett i en särskild undervisningsgrupp, krävs ett formellt beslut i åtgärdsprogrammet om placeringen. När förutsättningarna för placementsbeslutet inte längre föreligger ska eleven få sitt stödbehov tillgodosett i en ordinarie klass för årskursen. Om det av utredningen framgår att det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut fattas som innebär avvikelser från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Beslut om särskild undervisningsgrupp liksom beslut om anpassad studiegång ska fattas individuellt utifrån varje enskild elevs förutsättningar och behov av

särskilt stöd. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8 och 9 §§ skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Motivering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. En annan lärare får bedriva undervisningen endast om det inte finns någon att tillgå i huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

En förteckning över den utbildning som skolans lärare har och de ämnen de undervisar i och som skolan skickat in inför tillsynen visar att lärare undervisar i ämnen som de inte är behöriga i och har legitimation för. Detta bekräftas vid intervjuer med lärare och rektorn. Lärare med utbildning och legitimation i fysik, kemi och biologi men som saknar legitimation i teknik undervisar ändå i det sist nämnda ämnet. Vid samtal med rektor framkommer att ämnesbehöriga lärare finns att tillgå men dock inte i alla arbetslag. Enligt rektorn har ett aktivt val gjorts att låta lärarna undervisa även i teknik för att få en större flexibilitet i undervisningen då en och samma lärare undervisar i alla no-ämnen. Rektorn kan inte uppge att det finns några särskilda skäl med hänsyn till eleverna för att inte tillgodose kravet på ämnesbehörighet.

Av utredningen framgår att lärarkompetensen vid skolenheten inte används utifrån lärarnas behörighet och legitimation. Skolan använder i vissa fall lärare för undervisning som de inte har behörighet och legitimation för, trots att det finns lärare med rätt behörighet att tillgå och det inte finns några andra särskilda skäl med hänsyn till eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 och 18 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Hagfors kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling anger inte hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Varje år ska det upprättas en plan med de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Inför tillsynen har skolenheten lämnat in sin likabehandlingsplan. I planen anges mål och åtgärder för att förebygga diskriminering utifrån de olika diskrimineringsgrunderna. Enligt rektor och lärare utgör planen även skolans plan mot kränkande behandling. Planen hänvisar dock endast till diskrimineringslagen och inte till skollagen, där bestämmelserna om att ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever finns angivna. Planen innehåller resultaten av en kartläggning av trygghet och trivsel bland eleverna. Av planen framgår vilka åtgärder som ska genomföras det kommande året. Den innehåller dock inte hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Enligt skolans lärare och elevhälsan genomförs ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Intervjuade elever kan ge exempel på hur skolenheten arbetar med att förebygga och förhindra kränkande behandling, exempelvis värderingsövningar.

Utredningen visar att skolenhetens plan mot kränkande behandling inte innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Detta är en brist. Då Skolinspektionen inte funnit annat än att skolan i övrigt bedriver ett målinriktat värdegrundsarbete bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och huvudmannen tilldelas därför en anmärkning och ska åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål). Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Rektorn har enligt läroplanerna ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av samtal med rektorn och i dokument framkommer att skolenheten arbetar med det systematiska kvalitetsarbete med stöd av ett s.k årshjul där det anges när och hur olika aktiviteter och verksamheter ska följas upp och utvärderas. Av rektorns uppgifter och av dokumentation framgår att rektorn sammanställer elevernas kunskapsresultat och analyserar dessa tillsammans med lärarna som ett led i skolenhetens utveckling. Likaså följs värdegrundsarbetet upp och utvärderas kontinuerligt, bland annat genom enkäter och elevhälsosamtal. Rektorn har kontinuerliga möten med skolenhetens utvecklingspedagoger och förstelärare då planering och uppföljning av utvecklingsarbetet sker. Skolinspektionen har tagit del av exempel på hur det arbetet dokumenteras. Rektors uppfattning är att det finns en inarbetad rutin för det systematiska kvalitetsarbetet. Av bedömningsområdet Särskild stöd ovan framgår dock att processerna kring skolenhetens arbete med elever som inte befaras nå målen i utbildningen inte fungerar till alla delar. Enligt elevhälsan följs inte elevhälsans arbete med elever i behov av särskilt stöd upp och utvärderas i tillräcklig omfattning.

Av utredningen framgår att det inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar alla delar av verksamheten eftersom skolenhetens arbete med att upptäcka, utreda och ge särskilt stöd till elever som befaras inte nå målen inte följs upp och utvärderas på skolenhetsnivå. Då elevhälsans arbete med barn i behov av särskilt stöd inte på ett systematiskt sätt utvärderas kan det för skolan

som helhet finns väsentliga utvecklingsbehov som inte synliggörs. Detta är en brist. Eftersom skolenheten i övrigt bedriver ett kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten och resultaten vid enheten bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och huvudmannen tilldelas därför en anmärkning och ska åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Gerhard Eriksson och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Agneta Wennberg
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.